

**Державний професійно-технічний навчальний заклад
«Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о.директора ДПТНЗ «Чернігівське
вище професійне училище
побутового обслуговування»

 Вікторія МАЛОФЕЄНКО
«30» серпня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Основи управління системою безпеки на виробництві»

Освітньо-професійна програма: «Технології легкої промисловості»

Галузь знань: 18 Виробництво та технології

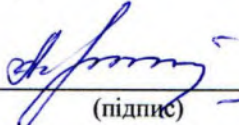
Спеціальність: 182 «Технології легкої промисловості»

Робоча програма навчальної дисципліни складена на підставі ОПП «Технології легкої промисловості»

Розглянуто та погоджено на засіданні циклової комісії «Технології легкої промисловості»

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 року

Голова циклової комісії

(підпис)

Наталія АСТРАТЯН
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Чернігів – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Назва дисципліни	Основи управління системою безпеки на виробництві
Характеристика навчальної дисципліни	- Вибіркова дисципліна - Дисципліна, що формує спеціальні компетентності
Освітній компонент	ВК 12
Кількість кредитів - за стандартом - за ОПП (скорочений термін)	2
Кількість годин за навчальним планом: - Загальний обсяг - Лекції - Семінарські заняття - Самостійна робота	60 30 12 18
Метод підсумкового контролю	залік
Розподіл - за курсами - за семестрами	2 курс 3 семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

- формування знань, умінь і навичок щодо зберігання та примноження моральних, культурних, наукових цінностей;
- формування у здобувачів фахової передвищої освіти правильного розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
- формування у здобувачів фахової передвищої освіти правильного розуміння щодо збереження навколишнього середовища.

Завдання:

- вивчення теоретичних основ прав і обов'язків як члена суспільства;
- усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- набуття практичних навичок з надання невідкладної допомоги при нещасних випадках, пов'язаних з професійною діяльністю;
- використання різних видів та форм рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3. Структура навчальної дисципліни

№ п \ п	Тема	Кількість годин			
		Всього годин	З них		Самостійна робота
			Лекційні заняття	Семінарські заняття	
	Вступ	2	2	-	-
1	Тема 1. Основи національної безпеки України	15	13	2	4
2	Тема 2. Суть, принципи організації та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві	4	2	2	1
3	Тема 3. Складові безпеки підприємства	4	2	2	2
4	Тема 4. Технології захисту інформації	5	3	2	3
5	Тема 5. Економічна безпека підприємства в системі національної безпеки	5	3	2	2
6	Тема 6. Система управління безпекою підприємства	7	5	2	6
Всього годин за курс:		42	30	12	18

4. Програма навчальної дисципліни

Вступ

Сутність та роль безпеки підприємства. Поняття безпеки підприємства. Об'єкти, предмети захисту від потенційних загроз і протиправних посягань. Класифікація національних інтересів. Основні напрями державної політики національної безпеки. Світовий досвід забезпечення безпеки підприємства.

Тема 1. Основи національної безпеки України

Нормативно-правова база цивільного захисту.

Основні документи нормативно правової бази щодо захисту життя і здоров'я людини в Україні. Закон України «Основи законодавства України про охорону

здоров'я». Закон України «Про екстрену медичну допомогу». Надзвичайні ситуації мирного та воєнного часу, загроза їх виникнення. Класифікація національних інтересів. Основні напрями державної політики національної безпеки. Світовий досвід забезпечення безпеки підприємства. Попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів. Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації. Вміст та складання тривожної валізи на випадок термінової евакуації або переходу до захисних споруд. Види, місцезнаходження, обладнання укриттів, сховищ, бомбосховищ. Повідомлення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій та інформування населення про наявну обстановку. Засоби індивідуального та колективного захисту. Застосування засобів індивідуального захисту. Допомога постраждалим на первинному етапі.

Семінарське заняття № 1 Виявлення та ідентифікація чинників ризику, небезпек і загроз. Основи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації.

Семінарське заняття № 2 Основні загрози безпеки особи (персоналу) організації. Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях.

Самостійна робота (4 години):

- Основні принципи щодо захисту населення.
- Підготовка на випадок виникнення надзвичайних ситуацій.
- План дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій.
- Вживальницький запас.

Тема 2. Суть, принципи організації та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві

Контроль за дотриманням законодавства щодо безпеки життєдіяльності в Україні здійснюють:

- Кабінет Міністрів України,
- Міністерство праці та соціальної політики України,
- Центральні органи державної виконавчої влади,
- Місцева державна адміністрація.

Наукові засади безпеки життєдіяльності. Основні поняття та визначення у безпеці життєдіяльності.

Семінарське заняття № 3 Основні чинники поліпшення стану охорони праці на сучасних приватних і державних підприємствах відповідно до вимог нормативних актів.

Семінарське заняття № 4 Головні фактори, що набувають все більшого значення у роботі підприємств з охорони праці.

Самостійна робота (1 година):

- Основні напрями діяльності державної санітарно – епідеміологічної служби.

Тема 3. Складові безпеки підприємства

Класифікація складових системи безпеки підприємства: економічна безпека, фінансова безпека, енергетична безпека, продовольча безпека підприємства, інноваційно технологічна безпека підприємства, зовнішньоекономічна безпека підприємства. Рациональне використання трудових і виробничих ресурсів для підвищення ефективності виробництва, збільшення обсягів виробництва продукції, підвищення продуктивності праці.

Семінарське заняття № 5 Роль держави у визначенні енергетичної безпеки. Енергетична безпека як сфера у системі безпеки країни, території чи регіону.

Семінарське заняття № 6 Забезпечення ефективного функціонування системи продовольчої безпеки.

Самостійна робота (2 години):

- Вирішення проблеми продовольчої безпеки як найважливішої складової стійкого розвитку країни.
- Ефективність використання та розвитку ресурсів підприємства.

Тема 4. Технології захисту інформації

Проблеми захисту інформації у сучасних ІС. Види комп'ютерних злочинів. Причини поширення комп'ютерної злочинності. Поняття і класифікація комп'ютерних вірусів. Засоби захисту інформації.

Семінарське заняття № 7 Основні особливості комп'ютерних злочинів. Категорії комп'ютерних злочинців.

Семінарське заняття № 8 Комп'ютерна злочинність та розробка механізмів протидії комп'ютерних злочинців.

Самостійна робота (3 години):

- Поняття та історія розвитку злочинів у галузі комп'ютерних технологій
- Виявлення та розслідування злочинів, що вчиняються у сфері інформаційних технологій.
- Особливості розслідування злочинів, що вчиняються у сфері інформаційних технологій.

Тема 5. Економічна безпека підприємства в системі національної безпеки

Загрози безпеці. Чинники впливу на безпеку. Виявлення та ідентифікація чинників ризику, небезпек і загроз. Гарантування безпеки. Методи дослідження безпеки.

Семінарське заняття № 9 Основні передумови досягнення рівня економічної безпеки підприємства.

Семінарське заняття № 10 Рівні забезпечення безпеки підприємства, закономірності управління самоорганізаційною системою безпеки підприємства.

Самостійна робота (2 години):

- Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління безпекою. Методи дослідження безпеки.
- Складові економічної безпеки України. Економічні безпеки регіону та галузі.

Тема 6. Система управління безпекою підприємства

Організація системи безпеки підприємства. Стратегічне та інноваційне забезпечення системи управління безпекою підприємства. Організаційна структура управління безпекою установи, організації, підприємства: роль і відповідальність відділів з безпеки. Служба безпеки як підсистема підприємства. Мета та завдання служби безпеки. Складові служби безпеки підприємства: сектор охорони, режиму, технічного захисту, оперативної роботи. Завдання служби безпеки щодо гарантування режиму та охорони. Перевірка роботи служби безпеки.

Семінарське заняття № 11 Моделі організаційних структур з управління фінансово-економічною безпекою установи, організації, підприємства, кількісний і якісний склад, рівень технічної оснащеності, розміри фінансування та місце штатного підрозділу економічної безпеки в структурі підприємства.

Семінарське заняття № 12 Особливості використання послуг зовнішніх охоронних організацій як альтернатива створення служби безпеки підприємства.

Самостійна робота (6 годин):

- Основні завдання та склад Ради з безпеки підприємства, як вищого колегіального органу.

- Типові функції служби безпеки підприємства.
- Процедура створення та ліквідації служби безпеки підприємства.
- Кадрове, матеріально-технічне та правове забезпечення діяльності служби безпеки підприємства.
- Структура та особливості управління діяльністю служби безпеки підприємства.
- Особливості підбору персоналу для роботи у службі безпеки.

5. Тематичний план

№ Теми	Кількість годин на тему	Назва теми	Кількість годин на заняття	№ заняття	Назва теми заняття
1	2	3	4	5	6
ІІІ СЕМЕСТР					
	2	Вступ	1	1	Сутність та роль безпеки підприємства. Поняття безпеки підприємства. Об'єкти, предмети захисту від потенційних загроз і протиправних посягань.
			1	2	Класифікація національних інтересів. Основні напрями державної політики національної безпеки. Світовий досвід забезпечення безпеки підприємства.
1	15	Основи національної безпеки України	1	3	Нормативно-правова база цивільного захисту. Основні документи нормативно правової бази щодо захисту життя і здоров'я людини в Україні. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Закон України «Про екстрену медичну допомогу».
			1	4	Надзвичайні ситуації мирного та воєнного часу, загроза їх виникнення.
			1	5	Класифікація національних інтересів. Основні напрями державної політики національної безпеки.
			1	6	Світовий досвід забезпечення безпеки підприємства.
			1	7	Попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів.
			1	8	Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації.
			1	9	Вміст та складання тривожної валізи на випадок термінової евакуації або переходу до захисних споруд.

			1	10	Види, місцезнаходження, обладнання укриттів, сховищ, бомбосховищ.
			1	11	Повідомлення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій та інформування населення про наявну обстановку.
			1	12	Засоби індивідуального та колективного захисту.
			1	13	Застосування засобів індивідуального захисту.
			1	14	Допомога постраждалим на первинному етапі. Суть, мета, принципи.
			1	15	Допомога постраждалим на первинному етапі. Загрозливі стани для життя людини.
			1	16	Семінарське заняття № 1 Виявлення та ідентифікація чинників ризику, небезпек і загроз. Основи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації.
			1	17	Семінарське заняття № 2 Основні загрози безпеки особи (персоналу) організації. Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях.
2	4	Суть, принципи організації та функціонування системи управління охороною праці на	1	18	Контроль за дотриманням законодавства щодо безпеки життєдіяльності в Україні здійснюють: - Кабінет Міністрів України, - Міністерство праці та соціальної політики України, - Центральні органи державної виконавчої влади, - Місцева державна адміністрація.

		підприємстві	1	19	Наукові засади безпеки життєдіяльності. Основні поняття та визначення у безпеці життєдіяльності.
			1	20	Семінарське заняття № 3 Основні чинники поліпшення стану охорони праці на сучасних приватних і державних підприємствах відповідно до вимог нормативних актів.
			1	21	Семінарське заняття № 4 Головні фактори, що набувають все більшого значення у роботі підприємств з охорони праці.
3	4	Складові безпеки підприємства	1	22	Класифікація складових системи безпеки підприємства: економічна безпека, фінансова безпека, енергетична безпека, продовольча безпека підприємства, інноваційно технологічна безпека підприємства, зовнішньоекономічна безпека підприємства.
			1	23	Рациональне використання трудових і виробничих ресурсів для підвищення ефективності виробництва, збільшення обсягів виробництва продукції, підвищення продуктивності праці.
			1	24	Семінарське заняття № 5 Роль держави у визначенні енергетичної безпеки. Енергетична безпека як сфера у системі безпеки країни, території чи регіону.
			1	25	Семінарське заняття № 6 Забезпечення ефективного функціонування системи продовольчої безпеки.
4	5	Технології захисту	1	26	Проблеми захисту інформації у сучасних ІС.

		інформації	1	27	Види комп'ютерних злочинів. Причини поширення комп'ютерної злочинності.
			1	28	Поняття і класифікація комп'ютерних вірусів. Засоби захисту інформації.
			1	29	Семінарське заняття № 7 Основні особливості комп'ютерних злочинів. Категорії комп'ютерних злочинців.
			1	30	Семінарське заняття № 8 Комп'ютерна злочинність та розробка механізмів протидії комп'ютерних злочинців.
5	5	Економічна безпека підприємства в системі національної безпеки	1	31	Загрози безпеці. Чинники впливу на безпеку.
			1	32	Виявлення та ідентифікація чинників ризику, небезпек і загроз.
			1	33	Гарантування безпеки. Методи дослідження безпеки.
			1	34	Семінарське заняття № 9 Основні передумови досягнення рівня економічної безпеки підприємства.
			1	35	Семінарське заняття № 10 Рівні забезпечення безпеки підприємства, закономірності управління самоорганізаційною системою безпеки підприємства.
6	7	Система управління безпекою підприємства	1	36	Організація системи безпеки підприємства. Стратегічне та інноваційне забезпечення системи управління безпекою підприємства.
			1	37	Організаційна структура управління безпекою установи, організації, підприємства: роль і відповідальність відділів з безпеки.

			1	38	Служба безпеки як підсистема підприємства. Мета та завдання служби безпеки.
			1	39	Складові служби безпеки підприємства: сектор охорони, режиму, технічного захисту, оперативної роботи.
			1	40	Завдання служби безпеки щодо гарантування режиму та охорони. Перевірка роботи служби безпеки.
			1	41	Семінарське заняття № 11 Моделі організаційних структур з управління фінансово-економічною безпекою установи, організації, підприємства, кількісний і якісний склад, рівень технічної оснащеності, розміри фінансування та місце штатного підрозділу економічної безпеки в структурі підприємства.
			1	42	Семінарське заняття № 12 Особливості використання послуг зовнішніх охоронних організацій як альтернатива створення служби безпеки підприємства.
Усього за III семестр 42годин					
Разом 42 години					

6. Перелік компетентностей відповідно ОПП «Технології легкої промисловості»

Загальні компетентності:

- ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 8 Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні компетентності:

- СК 12 Здатність організовувати безпечні умови праці на виробничій ділянці.
- СК 14 Здатність до аналізу й оцінювання потенційної небезпеки об'єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища.

7. Перелік результатів навчання відповідно ОПП «Технології легкої промисловості»

Результати навчання:

- РН 2 Дотримуватись затверджених інструкцій з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності.
- РН 13 Виявляти екологічно небезпечні фактори професійної діяльності з метою попередження негативного впливу на навколишнє середовище.
- РН 14 Здійснювати контроль за дотриманням безпечних умов праці на кожному робочому місці та за своєчасним оновленням інструкційного матеріалу на основі існуючих умов виробництва з урахуванням вимог охорони праці, виробничої санітарії та протипожежних заходів.

8. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Основи управління системою безпеки на виробництві» для підготовки фахових молодших бакалаврів за спеціальністю 182 «Технології легкої промисловості»

Рівень навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти
Незадовільно	2	Здобувач освіти володіє не значною частиною тематичного матеріалу, має слабо сформований рівень знань з основи безпеки життєдіяльності, виявляє недостатньо сформовані творчі уміння та навички, володіє не значною частиною термінологічного мінімуму; його словниковий запас в основному дає змогу викласти власну думку. Виконує зі значними труднощами окремі елементи семінарських робіт.
Задовільно	3	Здобувач освіти може самостійно відтворює значну частину навчального матеріалу; елементарно висловлювати думку; з допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань, але має слабо сформоване мислення, не завжди послідовно та логічно характеризує окремі явища, його концепція потребує уточнень і додаткових запитань; здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних тематичних положень, але не завжди вміє самостійно виконувати практичні завдання, допускає типові помилки.
Добре	4	Здобувач освіти виявляє глибоке засвоєння матеріалу з основ управління системою безпеки на виробництві, але допускає несуттєві неточності у використанні спеціальної термінології, які потребують допомоги викладача; не завжди систематизує та узагальнює навчальний матеріал самостійно; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання і вміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання з незначними помилками. Достатньо усвідомлено користується довідковою інформацією. При відповіді та виконанні завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити.
Відмінно	5	Здобувач освіти володіє глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями навчального матеріалу в повному обсязі: проводить аналіз і оцінювання потенційної небезпеки об'єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища.

		Відповідь здобувача освіти повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робить аргументовані висновки. Самостійно, правильно, в повному обсязі виконує завдання як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно складеним планом. При відповіді та виконанні завдань припускається неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології.
--	--	---

9. Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи управління системою безпеки на виробництві» здобувачі фахової передвищої освіти повинні:

знати:

- Сутність та роль безпеки підприємства;
- Основні напрями державної політики національної безпеки;
- Небезпеки, що ведуть до надзвичайних ситуацій;
- Причини виникнення та класифікації надзвичайних ситуацій. Про організацію життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.
- Суть, принципи організації та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві;
- Складові безпеки підприємства;

вміти:

- розпізнавати основні потенційні небезпеки об'єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища;
- виявляти екологічно небезпечні фактори професійної діяльності з метою попередження негативного впливу на навколишнє середовище;
- дотримуватись алгоритму дій під час надзвичайних ситуацій.

10. Методи контролю результатів навчання

Поточний контроль:

- усне опитування;
- активність роботи на заняттях;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- виконання завдань самостійного опрацювання;

Проміжний контроль:

- проведення контрольних тестів/робіт;
- тематичне оцінювання;

- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- робота в малих групах;
- виконання завдань самостійного опрацювання;

Підсумковий контроль:

- семестрове оцінювання;
- річне оцінювання;
- залік

11. Методи навчання

- лекції, бесіди, пояснення;
- практичний показ/демонстрація;
- навчання з навчально/методичною літературою;
- дослідницький пошук за темами навчальної дисципліни;
- відеоконференції;
- онлайн-уроки на платформах Zoom при дистанційному/змішаному навчанні;
- семінарські заняття;
- бліц-опитування;

12. Методичне забезпечення

- конспект лекцій;
- інструкції до семінарських робіт;
- презентації;
- відеоролики;
- розроблені тести опитування;
- інтернет-ресурси;
- методичні посібники;
- власні напрацювання
- розроблені матеріали по курсу, які містяться в електронній бібліотеці ЧВПУ ПО;
- розроблені матеріали по курсу, які містяться в електронній бібліотеці на порталі “Всеосвіта”, “На Урок”, “Світ професій”;

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Обладнання:

- 1) Персональний комп'ютер
- Intel(R) Pentium (R) 4 CPU 3.00 GHz 3.01 ГГц, 0,99ГБ ОЗУ – 1 шт. (ПК викладача).
- 1) Ноутбук HP 245-G9 Notebook PC
- 2) Периферійні пристрої:
- Мультимедіапроектор Epson EMP-S52
- Проекційна дошка

Програмне забезпечення:

- для перевірки знань Google форми та онлайн-конструктор тестів на порталі “Всеосвіта”, Kahoot!
- єдина корпоративна/освітня платформа Google Workspace for Education;

14. Рекомендована література

1. Бака М.М., Квашньов Ю.О., Литвиненко А.О., Операйло С.І. «Захист Вітчизни» 10,11 кл. підручник: Київ, «Вежа»,2006
2. Герасименко І.М., Захист Вітчизни 10 клас,підручник: Тернопіль, «Астол», 2010 р
3. Гудима А. А., Пашко К. О., Гарасимів І. М., Фука М. М., Захист Вітчизни. Основи медичних знань. Рівень стандарту : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти /. — Тернопіль : Астон, 2019.
4. Лелека В. М., Бахтін А. М., Винограденко Е. В., Захист Вітчизни (рівень стандарту, «Основи медичних знань») : підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти /. — Харків : Вид-во «Ранок», 2018.
5. Живко З. Б., Черевко О.В., Зачосова Н.В., Живко М. О., Баворовська О.Б., Занора В.О.; за ред. З.Б. Живко Організація та управління системою економічної безпеки підприємства: навчально-методичний посібник /. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 120 с.
6. Коденко Я.В., Основи медичних знань 10,11 кл. навчальний посібник: Київ, «АРТ-ОСВІТА», 2004 р.
7. Кондратьєва Я.Ю. Виявлення та розслідування злочинів, що вчиняються у сфері інформаційних технологій: Наук.-практ.посіб./ За заг.ред.проф.

Я.Ю.Кондратьєва. – К., 2004. Конституція України

<https://www.president.gov.ua/documents/constitution>

8. Луцкер А. Авторське право в цифрових технологіях і ЗМІ. – М., 2005.
9. Мандиа К., К. Просис. Захист від вторгнення. Розслідування комп'ютерних злочинів М., 2005.
10. Міненко М.І, Захист Вітчизни (Основи медичних знань): підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів, рівень стандарту:.. Х. , 2010.
11. Міненко М.І., ФОП Міненко, Захист Вітчизни «Основи медичних знань», підручник: Харків, 2011р.
12. Ніколаюк С.І., Никифорчук Д.Й., Томма Р.П., Барко В.І. Протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності. – К., 2006.
13. Стеблюк М.І. «Цивільна оборона та цивільний захист», підручник: «Знання», 2013.

15. Інформаційні ресурси

- 1 Платформа Google-клас [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://classroom.google.com/c/NTQ1MTk4NzAyMjA2?cjc=bvkzgp>
- 2 Google Диск [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://drive.google.com/drive/folders/0B7fNddFSrz6JfnV4a2lDOEFFbHNBZW13WHppeWNSSGxSc1B6OXRvYlNaaEJuTtIYNVp3eWc?resourcekey=0-8jT7F2mhqxO5lUZwqSQH7g&usp=drive_link
- 3 Посилання на сайти, платформи, інтернет ресурси: <https://svitprof.org.ua/>; <https://vseosvita.ua/library>; <https://naurok.com.ua/biblioteka>; <http://1staidplast.org.ua/>; <http://surl.li/etkctc>